

Afdeling Hollandse Delta.

Broedvogelinventarisatie 2022 Beningerslikken

Mededeling nummer VWG 340

Auteur: Hans op den Dries
Coördinator Beningerslikken

© KNNV afdeling Hollandse Delta

Broedvogelinventarisatie 2022 Beningerslikken

Een publicatie van de Vogelwerkgroep van de Natuurvereniging Hollandse Delta,
een afdeling van de KNNV.

Mededeling nummer 340

Auteur: Hans op den Dries

**Onderzoekers: Peter Vermaas, Gerrit Hijbeek, Dick Zwart, Jos Schreiner en
Hans op den Dries**

Omslagfoto: Opkomende zon vanaf deelgebied D, fotograaf: Jos Schreiner

Foto's en tabellen: Jos Schreiner, Marja de Lange, Marianne en Hans op den Dries.
Foto vosjes in deelgebied A Arthur de Grund

Plattegrond foto 1 Google maps

Natuurvereniging Hollandse Delta
een afdeling van de KNNV

secretariaat:

Peter Vermaas

Schudegge 17

3224 BP Hellevoetsluis

Telefoon: 0181-324058

Email: secretaris@hollandsedelta.knnv.nl

Inhoudsopgave

1	Samenvatting.....	3
1.1	Aanbeveling.....	5
2	Inleiding	6
3	Gebiedsbeschrijving	7
4	Werkwijze	11
5	Resultaten.....	13
5.1	Broedvogels.....	13
5.1.1	Opmerking met betrekking tot de tabellen.....	13
5.1.2	Legenda afkortingen, broedcodes.....	13
5.2	Beschrijving enkele soorten.	16
5.2.1	Doelsoorten (Deelgebieden A, C, D, G en SW)	16
5.2.2	Niet doelsoorten.....	18
5.3	Niet broedvogels	26
5.4	Zoogdieren	27

1 Samenvatting

Jaargang 39

In 2022 zijn de geplande deelgebieden A, C, D, G en Spuimonding West (SW) van de Beningerslikken (BS) weer geteld. Het gebied is in beheer bij Natuurmonumenten (NM).

Door de hoge teldruk op onze werkgroepleden door meerdere instanties, heeft de teller van deelgebieden D en E moeten beslissen om deze deelgebieden om het jaar te gaan tellen.

De deelgebieden B en C en de deelgebieden F en G blijven ook om het andere jaar geteld worden.

Afscheid.

Na ongeveer 30 jaar BS tellen heeft Dick Zwart, mede ook vanwege zijn leeftijd, besloten te stoppen met het tellen in de BS. Hij zal zich overigens wel in blijven zetten in iets minder intensieve gebieden. Wij willen hem, ook namens NM, hartelijk bedanken voor zijn trouwe inzet en wensen hem nog veel vogelrijke jaren toe.

Dick heeft aangegeven dat er zeer waarschijnlijk wel een vervanger is die zijn deelgebieden wil gaan overnemen. Dit is natuurlijk goed nieuws. Betreffend persoon zal spoedig benaderd worden voor de overname.

Feitelijk kunnen wij dit teljaar het beste vergelijken met 2016, want ook toen zijn alleen genoemde deelgebieden geteld. SW werd toen voor het derde seizoen geteld. De aantallen waren toen al aan het veranderen en deze verandering heeft zicht verder voortgezet, niet alleen in de vogelpopulatie, maar ook in de begroeiing.

Over de getelde deelgebieden van de BS gezien zijn er in 2016 53 broedvogelsoorten geteld met 906 territoria en in 2022 62 soorten met 1413 territoria.

Er zijn dus enkele soorten bijgekomen, waaronder er ook soorten zijn die onregelmatig broeden, zoals knobbelzwaan, zomertaling, slobbeend, middelste zaagbek, waterral, waterhoen, holenduif en spotvogel. Ook zijn er echte nieuwkomers, zoals bontbekplevier, turkse tortel, grote bonte specht en in het niet getelde deelgebied B de havik, terwijl er ook soorten zijn weggebleven, zoals kleine plevier, die overigens eigenlijk ook meer een onregelmatige broedvogel is en de braamsluiper.

Als we de resultaten voor enkele specifieke soorten bekijken, dan vallen onder andere fazant, graspieper, blauwborst, Cetti's zanger, rietzanger en bosrietzanger qua aantallen op. Vooral de territoria graspieper, rietzanger en de bosrietzanger zijn enorm toegenomen.

Al met al kunnen we weer van een goed inventarisatiejaar spreken.

Het is het negende seizoen op rij dat deelgebied SW op broedvogels is geïnventariseerd. SW verandert in een waar eldorado voor veel vogelsoorten, maar met name riet- en plasdras vogels voelen zich er prima thuis. De soortantallen in SW variëren van 37 in 2019 tot 50 in 2022,

Covid-19 werd opgevolgd door allerlei mutanten. We zullen hier met z'n allen mee moeten leren leven. Gelukkig heeft de maatschappij het werk weer mogen hervatten en is de rust in de natuur weergekeerd.

Ook in de natuur komen vele griep/virusvarianten voor, maar de natuur heeft geleerd dat zij in staat is dit op te vangen en erop te anticiperen. Er sterven weliswaar veel vogels, maar als de juiste gebieden (onderhouden en/of beschermd) mogen blijven bestaan, heeft de natuur meermalen getoond dat zij dit soort epidemieën weer met eigen kracht te boven komt.

De sterkste blijven over en ik kan mij zo voorstellen dat de soort uiteindelijk sterker uit de strijd komt.

De begroeiing in de BS is door verminderde begrazing in veel deelgebieden ook aan het stabiliseren. Het riet herstelt langzaam, al is de kwaliteit van het riet (letterlijk en figuurlijk) nog wel aan de magere kant. De guldenroede is hardnekkig en zal nog wel even standhouden. Het waterpeil zal eigenlijk nog iets hoger moeten en het water zal ook nog meer en langer in het gebied moeten worden vastgehouden.

De grutto is nog wel waargenomen als broedvogel, al blijft het aantal ver onder peil. De waterstand zakt vooralsnog te snel in de betreffende deelgebieden, waardoor de bodem te snel verdroogt, zeker met de lange droge periodes van de afgelopen jaren.

De zangvogels onder de weidevogels, zoals de veldleeuwerik en gele kwikstaart zijn licht gestegen, en de graspieper is ten opzichte van 2016 sterk gestegen.

De doelsoorten, bruine kiekendief, blauwborst en rietzanger doen het vrij goed. Vooral de rietzanger zit enorm in de lift.

Het aantal reeën was ook dit jaar stabiel en ook de andere zoogdieren als bever en haas zijn met normale aantallen genoteerd. De vos wordt ook met enige regelmaat gezien en zo nu en dan is er een konijn in het gebied.

Ook dit seizoen waren er nagenoeg geen tekenen van tellers tot last. Of de lage temperatuur in het begin van het seizoen hier de oorzaak van was blijft lastig te zeggen. Misschien heeft de waterstand hier ook invloed op. Vooral deelgebied G was ogenschijnlijk teekvrij in het telseizoen.

Helaas kon door een veranderd beleid bij NM het ringen ook in dit seizoen niet worden voortgezet. Volgend seizoen willen wij proberen toch weer een vergunning te krijgen om het ringwerk, dat in 2021 zeer succesvol was te kunnen hervatten. Het kan een waardevolle bijdrage leveren aan inzicht in de vogelstand, het trekgedrag van vele riet- en ruigtevogels.

Er kan met zekerheid worden gezegd dat de verstoring van het gebied en de vogels minimaal is.

1.1 Aanbeveling

Aandachtspunt voor NM is dus nog steeds de guldenroede te blijven bestrijden, om te voorkomen dat door deze van oorsprong uitheemse plantensoort:

- de oorspronkelijke begroeiing als wilgenroosje, poelruit, valeriaan, grote kaardebol en als belangrijkste het riet, verder worden teruggedrongen;
- de blauwborst, rietgors en kleine karekiet verder terrein gaan verliezen.

In 2020 is gestart met de ingreep om de sloten te schonen. Dit is een probaat en uitermate natuurvriendelijk middel. Hierdoor kan het water verder het gebied in dringen en kan het ook langer in het gebied blijven "hangen". Dit is in een aantal delen uitgevoerd. De wens is wel dat dit ook over de overige delen van het gebied gaat worden uitgevoerd. In de jaren 2021 en 2022 heeft dit helaas geen vervolg gekregen. Het is echter zeker wenselijk dit schonen voort te zetten.

De aangebrachte planken in enkele deelgebieden (C, D, F en G) voldoen prima, de wens is nog wel dat er een raster van kippengaas overheen gespannen gaat worden i.v.m. het gladde en gevaarlijke oppervlak van het hout bij vochtig of nat weer.

Dan wil ik toch nog weer even het volgende aanhalen, het puntje van zorg.

De gemiddelde leeftijd van de tellers loopt net als bij ieder ander mens gestaag omhoog. Nieuwe aanwas van tellers ligt niet voor het oprapen.

Wij doen onze uiterste best om mensen enthousiast te maken en zo nieuwe tellers te werven, maar vooralsnog blijft dit lastig.

Binnen enkele jaren bestaat de kans dat de BS niet meer naar behoren geïnventariseerd kan worden. Natuurlijk zijn er alternatieven te bedenken, maar dan zullen er concessies gedaan moeten worden.

Zoals het er nu naar uit ziet lijkt het erop dat de deelgebieden D en E wel weer geteld gaan worden in 2023.

Na dit jaar zal de teller die sinds jaar en dag de deelgebieden B en C om en om heeft geteld moeten stoppen. Gelukkig is er een meeloper van dit gebied die zich heeft opgegeven voor het komende jaar. Mogelijk blijft deze teller daarna de komende periode ons versterken en zal ook hij om en om de deelgebieden B en C blijven tellen, daarmee kunnen wij in ieder geval het systeem continueren.

2 Inleiding

Ook in 2022 zijn op verzoek van Natuurmonumenten (NM) door leden van de Vogelwerkgroep van de Natuurvereniging Hollandse Delta de broedvogels in de Beningerslikken geïnventariseerd.

NM is eigenaar en beheerder van dit gebied.

Sinds 2018 is, in overleg met de betrokken partijen, besloten het gehele gebied inclusief Spuimonding-West de **Beningerslikken** (BS) te noemen.

Dit jaar zijn de deelgebieden A, C, D, G en Spuimonding West (SW) op alle broedvogels in de daarvoor geschikte lentemaanden maart tot en met begin juni geïnventariseerd. Hierbij is er zoals gebruikelijk geteld volgens de Sovon-normen. De gegevens zijn direct verwerkt in de BMP database van Sovon. Enkele medewerkers van NM hebben leesrechten gekregen om o.a. de inventarisatiegegevens direct te kunnen lezen en volgen. Daarmee zijn deze gegevens ook gelijk te gebruiken door NM voor het bepalen van het beleid.

Het doel van deze broedvogelmonitoring is om bij te houden wat er leeft in de terreinen. Uiteindelijk zullen de gegevens gebruikt worden om het beleid hierop af te stemmen.

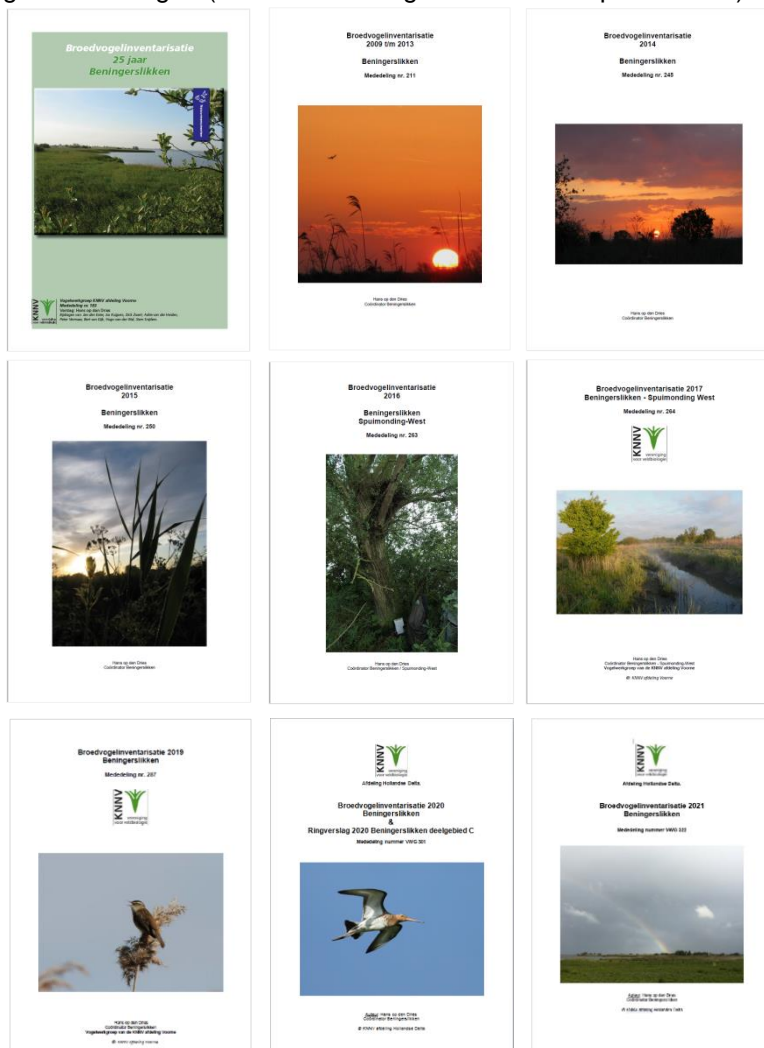
Tevens is deze inventarisatie nodig voor het verkrijgen van bepaalde subsidies.

In dit verslag zijn de aantallen en de verspreiding van de broedvogels verwerkt en zijn de daarbij behorende tabellen weergegeven. Er zijn echter geen stippenkaarten of dergelijke bijgevoegd. Deze kaarten kan NM zelf downloaden uit het Sovon systeem. Ook is er een korte toelichting gegeven van een aantal soorten en er is voor enkele soorten een vergelijking gemaakt over de afgelopen jaren. Van een aantal niet-broedvogels is een korte vermelding gemaakt.

Naast de vogels zijn ook de waargenomen zoogdieren genoteerd en in een tabel weergegeven.

Tot slot wordt verwezen naar de volgende verslagen (allen mededelingen door Hans op den Dries):

- *Broedvogelinventarisatie 25 jaar Beningerslikken*, mededeling 183 (1984 tot en met 2008);
- Vijfjarenverslag mededeling 211 (2009 tot en met 2013);
- Jaarverslagen:
  - mededeling 245 (2014);
  - mededeling 250 (2015);
  - mededeling 263 (2016);
  - mededeling 264 (2017);
  - mededeling 277 (2018);
  - mededeling 287 (2019);
  - mededeling 301 (2020);
  - mededeling 322 (2022).

3 Gebiedsbeschrijving

De BS en SW (foto 1) zijn in 2014 tot één gebied verweven en heten tegenwoordig BS.
De namen van de afzonderlijke deelgebieden zijn hetzelfde gebleven, namelijk: deelgebieden A tot en met G en SW.

Het beheer van het gehele gebied is in handen van NM.

Aan de inrichting van het gebied is verder niets veranderd, met dien verstande dat enkele greppels zijn geschoond en dat NM de komende jaren het schonen van greppels zal voortzetten. Het doel hiervan is, dat er meer water het gebied in kan stromen en daar dan ook langer kan blijven staan, waardoor de oorspronkelijke begroeiing kan herstellen.

Foto 1 Beningerslikken en de afzonderlijke deelgebieden

De deelgebieden B, C, F en G zijn zeer arbeidsintensief. Vooral verderop in het seizoen kost het tellen daar veel tijd en energie.

De deelgebieden A, D en E zijn weliswaar iets minder tijdrovend, maar staan altijd nog voor volwaardige, grote telblokken. D en E worden door dezelfde teller(s) geteld. Hij (zij) doet(n) dit meestal op één dag. Dit is ook mogelijk, omdat deelgebied D vooral een weidegebied is, waar het niet altijd noodzakelijk is om een uur voor zonsopgang te starten met de telling, terwijl het in deelgebied E juist wel noodzakelijk is om één uur voor zonsopgang te starten.

Daarentegen is deelgebied SW vanwege de oppervlakte weer behoorlijk van formaat, waardoor ook dit deel tijdrovend is. SW is voor het overgrote deel een weidegebied, met veel slikken. Tevens zijn er in de tussentijd een behoorlijk aantal rietkragen ontstaan en is het ruigtedeel behoorlijk uitgebreid, wat dus ook in een forse toename van riet- en ruigtevogels heeft geresulteerd. De teller van SW is wel van een telescoop afhankelijk om tijdens de telling de weidevogels te inventariseren met hun specifieke gedrag. Ook zal door de opkomende ruigte misschien een andere telstrategie moeten worden toegepast. Vooral de dichtheid van de bosrietzanger, blauwborst en andere ruigtesoorten is toegenomen. Hierdoor heeft de teller van SW besloten op een paar plaatsen iets dieper het gebied in te lopen, zodat de telling een betere dekking heeft. Het is echter niet haalbaar om veel meer insteken te maken, omdat daarvoor het gebied te groot is en de telling eigenlijk gesplitst zou moeten worden. Hiervoor is voornog niet gekozen.

Blauwborst in deelgebied D

Alle betreffende tellers hebben dus de handen vol aan de inventarisaties, vooral vanwege de dichte begroeiing en/of de grootte van het gebied.

De Franse *Charelois* koeien begrazen voornamelijk de oorspronkelijke begroeiing van de BS en dan vooral de grazige weiden van de deelgebieden B, C en D. Vanaf half mei grazen er bijna voortdurend rond de zestig koeien, vooral in de open stukken en de direct aansluitende ruigtestrook. De minder diepe kreken en greppels zijn voor de koeien geen obstakel. Maar echt dicht bij de waterrand zijn ze weinig tot niet waargenomen.

Een aantal gebieden wordt helemaal niet meer bezocht door het vee. Naast deelgebied F, dat inmiddels al een paar jaar is afgesloten, is ook het achterste deel van deelgebied G niet meer bezocht. SW is ook niet meer zo in trek, de reden hiervoor is niet bekend. Hoewel ze in 2020 vermoedelijk helemaal niet in SW waren, zijn ze vorig jaar (2021) en dit jaar wel zo nu en dan in het gebied geweest.

Ook in 2022 is het riet redelijk teruggekomen, maar de kwaliteit laat te wensen over. In veel delen van het gebied werd geconstateerd dat er meer riet was opgekomen tussen de guldenroede, wat de hoop heeft gewekt dat dit riet langzaam de goede kant op gaat. De guldenroede houdt echter vooralsnog stand en weet nog van geen wijken. De kwaliteit van deze plant is ondanks de relatief nattere bodem nog steeds goed. De vraag blijft dus nog even of een natter gebied wel afdoende zal zijn zodat het riet voldoende houvast heeft om weer terrein te winnen.

Zee van guldenroede in deelgebied G

Het wilgenroosje is een zeldzaamheid aan het worden in de BS. Dit komt vooral door de aanwezigheid van andere dominante begroeiing waaronder heemst en guldenroede. Slechts in enkele deelgebieden ziet deze plantensoort nog te overleven. Daarentegen doen de poelruit en grote engelwortel het op een aantal plaatsen erg goed.

Het fluitenkruid heeft inmiddels op veel plaatsen terrein verloren. Ook dit is ten dele te wijten aan de succesie van de guldenroede, maar ook de brandnetel heeft veel plek ingenomen. Ook de kale jonker die op enkele plaatsen geclusterd voorkwam is bijna helemaal verdwenen.

De braam blijft een plant waar de tellers voor op moeten passen. Ondanks dat deze struik her en der ingestort was, vormen nieuwe uitlopers weer nieuwe obstakels voor de tellers. Deze dynamiek leidt er steeds weer toe dat paden soms omgeleid of anders opengeknipt moeten worden.

In deelgebied D is de gevarieerde begroeiing aan de waterzijde een verrijking voor de soortenrijkdom. De gele lis en kattenstaart zorgen voor een mooi stukje natuur. Wat betreft de overige beplanting in dit deelgebied is het vanaf de waterzijde ook steeds meer aan het verruigen, met onder meer riet, moeraskruiskruid en opschot van wilg.

Op de meer open delen langs de waterrand wordt vooral veel lage begroeiing als zegge en dotterbloem aangetroffen.

Hier en daar wordt zichtbaar dat de bever aan het huishouden is. In G staat een hoge wilg die er uitermate kaal bij staat. Dit jaar had een kraaienpaar zich vergist in deze boom en heeft daarin tevergeefs een broedpoging ondernomen.

Verder zijn er veel vraatsporen en gangen ontstaan, die de kuststrook minder veilig maken om zonder goed te kijken overheen te lopen.

Bloeiende zegge

De overige struiken blijven over het gehele gebied in aantal laag en krijgen in het grootste deel van de BS niet de kans om een bos te vormen. Dit is enerzijds door het wisselende waterpeil en anderzijds door de weersinvloeden. Op een aantal plaatsen in het gebied zijn in de beginjaren wel kleine bosjes gevormd, vooral vlier en meidoorn, maar deze nemen niet toe in omvang. Sterker nog, door de veranderende omstandigheden in het gebied sneuvelen er regelmatig struiken en kleine boompjes, zeker ook daar waar het vee langs kan struinen. Het is ook een lust voor het oog om bijvoorbeeld de korstmossen en paddenstoelen als bijvoorbeeld judasoor op de bomen te zien.

Deelgebieden A, B, C, D en E hebben in meer of mindere mate kale delen die veel gras en lage begroeiing bevatten. Deze delen kunnen een gevarieerde vogelpopulatie hebben, zoals veldleeuwerik, graspieper en gele kwikstaart, maar tevens ook witte kwikstaart, tureluur en Kievit. In de randen en rietkragen en her en der in een struik(je) of braam komen dan ook nog diverse zangvogelsoorten voor als roodborsttapuit en kneu.

In SW is een weelderige begroeiing aan het ontstaan. Vooral planten als zeegroene rus, kattenstaart, dotterbloem, maar ook opschot van wilgenstruiken en hier en daar een braam, vlier en hondsroos of egelantier maken het gebied gevarieerd.

Volop aanwezig in de diverse deelgebiede: egelantier en/of hondsroos

Zolang deze variatie aan planten en lichte struik- en bosgroei niet de overhand krijgt en geen harde scheiding met de natte delen van het SW vormt, past dit binnen het beheer en de doelstelling van dit deelgebied van de BS. Deze variatie is ook langs de randen van het gebied en de krekken van SW aan het ontstaan. Het vormt een lust voor het oog en een groeiende zangvogelpopulatie maakt dankbaar gebruik van deze spontaan ontstane begroeiing. De waterpartijen en de daarbij behorende begroeiing aan de randen bieden mogelijkheden voor veel watervogels om tot broeden te komen. Op de open vlaktes van SW is de begroeiing gering aanwezig, hopelijk blijft dit zo, zodat Kievit, kluit en tureluur mondjesmaat gebruik kunnen maken van het gebied.

In een aantal deelgebieden is de rietruigte begroeiing dichter geworden, omdat kennelijk het vee meer gekozen heeft voor de open delen van het gebied, zoals de deelgebieden C en D. Dit is gunstig voor de vogels die vooral broeden in het riet- en ruigtedeel van de BS. Vooral de doelsoorten bruine kiekendief, blauwborst en rietzanger hebben hier baat bij.

In deelgebied F is in ieder geval sinds enkele jaren (2015) geen verstoring meer door vee, vanwege het afsluiten van dit deel in het kader van Natura 2000. Dit is duidelijk merkbaar. Het gebied is voor de teller weliswaar minder toegankelijk geworden, maar zowel de begroeiing als de vogels varen er wel bij. Net als de afgelopen jaren heeft ook dit jaar de droogte er vermoedelijk weer voor gezorgd dat het riet niet goed is doorgegroeid.

Zowel de bruine kiekendief als buizerd houden stand in dit gebied als broedvogel. Sinds de laatste jaren is ook de havik hieraan toegevoegd.

De torenvalk en sperwer komen regelmatig jagen en zo nu en dan zien de tellers een boomvalk en/of een zeearend. Deze laatste vooral ook omdat aan de overzijde van het Spui in de Korendijkse Slikken een paar tot broeden en grootbrengen van jongen is gekomen.

Deze rovers zorgen samen voor een goed evenwicht in het gebied.

Het lijkt erop dat in de deelgebieden F en G de ree minder aanwezig was. Ook de teken hebben zich afgelopen seizoen niet tot nauwlijks laten zien.

Of de tekenpopulatie samenhangt met de stand van de reeën, in combinatie met het hoge water in de wintermaanden, is niet zeker, maar zeker is wel dat de afwezigheid van teken een verademing is.

Tot slot worden er vele vlinders waargenomen in de diverse deelgebieden. Dat duidt wel op een gezonde vegetatie, echter is de variatie van planten wel van belang voor een grotere diversiteit aan soorten. De meeste waarnemingen zijn wel van de atalanta en de dagpauwoog. Zo zijn afgelopen seizoen in deelgebied G op enkele plaatsen de rupsen van dagpauwoog gevonden.

Rupsen dagpauwoog

4 Werkwijze

Tijdens de telling zijn alle broedvogels geteld en zijn zoveel mogelijk alle niet-broedvogels vermeld voor de statistieken. De tellingen zijn volledig volgens de Sovon-normen uitgevoerd.

Er is tussen de zes en acht keer per deelgebied geteld, waarbij de duur van de telling tussen de drie en vijf uren lag.

De meeste tellingen zijn tussen een uur vóór zonsopgang en bij zonsopgang begonnen.

De tellers hebben uiteraard geprobeerd bij zo gunstig mogelijke weersomstandigheden te tellen, daarbij is de temperatuur van ondergeschikt belang geweest.

De gegevens zijn in het digitale bestand van Sovon ingevoerd. Het systeem voert automatisch de juiste interpretatie door. Dit wordt ook wel de autoclustering genoemd.

Omdat NM leesrechten heeft kan zij ook direct over de inventarisatiegegevens beschikken.

Door nog steeds een tekort aan tellers (sinds 2008) is het niet haalbaar om alle gebieden elk jaar te tellen. Daarom houden wij vast aan het systeem dat de deelgebieden B en C en de deelgebieden F en G om het jaar geteld worden.

De deelgebieden A, D, en SW zijn, op een enkele uitzondering na, tot op heden jaarlijks geteld.

Hoe het volgend jaar zal zijn moeten wij even afwachten. Er heeft zich een nieuwe teller gemeld, die al vele keren heeft meegelopen in deelgebieden B en C. Hij gaat de deelgebieden B en C voor zijn rekening nemen, uiteraard ook weer om en om.

De inventarisaties zijn uitgevoerd door de volgende tellers en helpers:

Deelgebied A: Gerrit Hijbeek;

Deelgebied B: Niet geteld;

Deelgebied C: Dick Zwart;

Deelgebied D: Jos Schreiner;

Deelgebied E: Niet geteld;

Deelgebied F: Niet geteld;

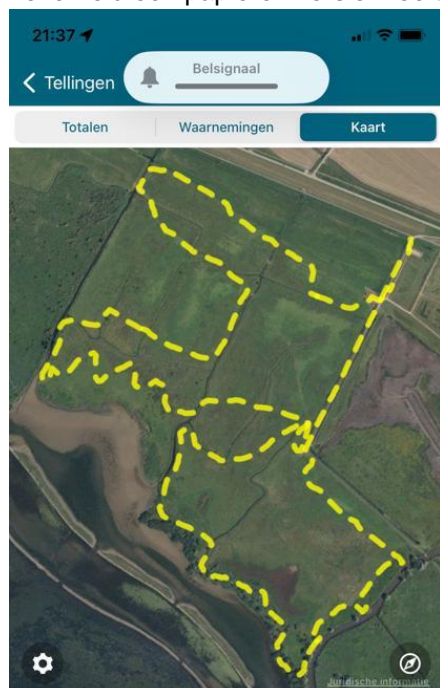
Deelgebied G: Hans op den Dries, Marja de Lange 1x, Jos Schreiner 1x;

Spuimonding West (Sw): Peter Vermaas.

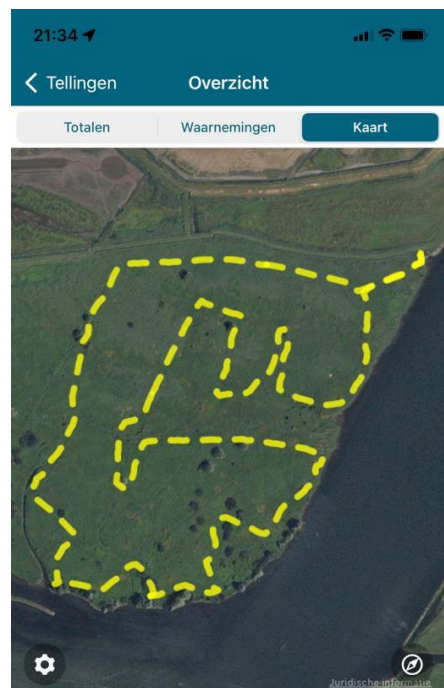
Medetellers: Marcel Straver (C), Debby Schreiner (D) en Theo Hagendoorn (G).

Er zijn inmiddels veel vogelaars die gebruikmaken van de app Avimap van Sovon om hun tellingen uit te voeren en te registreren, maar niet iedereen kan hier nog (voldoende) mee overweg.

In gebieden als de BS is dit ook niet direct met elke medium zonder risico uit te voeren. Enerzijds is de verbinding met de satelliet niet altijd betrouwbaar en anderzijds brengt ook de begroeiing een risico met zich mee, vooral als de hoge dichte begroeiing nat is. Dan is het zeker van belang dat het medium waterdicht is. Dus als daartoe besloten wordt, dan is het zeker raadzaam om voor de zekerheid een papieren versie mee te nemen.

Gelopen route volgens Avimap:
deelgebied D links
deelgebied G rechts

In onderstaande tabel 1 zijn alle teldata per deelgebied weergegeven.

Tabel 1. Overzicht teldagen

Overzicht teldagen per deelgebied												
Jaar	Deelgebied	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2022	A	18-03	30-03	11-04	28-04	11-05	27-05	12-06	23-06	-	-	-
	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	C	27-03	10-04	22-04	05-05	14-05	28-05	-	-	-	-	-
	D	16-03	27-03	14-04	27-04	10-05	02-06	16-06	-	-	-	-
	E	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	F	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	G	23-03	03-04	13-04	24-04	04-05	18-05	01-06	12-06	-	-	-
	SW	25-03	08-04	19-04	30-04	11-05	21-05	02-06	16-06	-	-	-

Pontje ringdijk BS

Regenboog over deelgebied G

5 Resultaten

5.1 Broedvogels

In tabel 2, op de volgende pagina, zijn per deelgebied de euringcodes, de soorten, de aantallen en de hoogste broedcodes van de broedvogels weergegeven.

Het overzicht omvat de deelgebieden A, C, D, G en SW van het jaar 2022.

Voor alle duidelijkheid wil ik nog even vermelden dat er in 2005, 2006 en 2007 steeds één deelgebied niet geteld is en dat er vanaf 2008 twee deelgebieden niet geteld zijn, maar dan wel om en om (dus B-C en F-G afwisselend).

Daarnaast zijn er van een aantal soorten nog bijzonderheden vermeld.

Tot slot zijn in dit hoofdstuk een aantal waarnemingen opgenomen van niet-broedvogels en zoogdieren.

5.1.1 Opmerking met betrekking tot de tabellen

Deelgebieden B, E en F zijn dit jaar niet geteld.

5.1.2 Legenda afkortingen, broedcodes

Euring : Euringcode (Europese code die is toebedeeld aan een soort)

a.b. : aantal broedvogels (territoria)

h.b. : hoogste broedcode (deze is in tabel 2 in kolom drie tussen haakjes geplaatst)

Hieronder is een korte beschrijving weergegeven van de door Sovon gehanteerde broedcodes.

0. Overig/ buiten broedbiotoop
1. Volwassen individu
2. Zingend of baltsend individu
3. Paar (bij balts of zang code 5)
4. Territoriumgedrag
5. Baltsend paar (ook paring)
6. Waarschijnlijk nestplaats
7. Alarmeren, waaks gedrag
8. Vogel met broedvlekken
9. Nestbouw
10. Afleidingsgedrag
11. Pas gebruikt nest
12. Pas uitgevlogen/ dons-jongen
13. Bewoond nest (bezoek ouders)
14. Transport voedsel en ontlasting
15. Nest met eieren
16. Nest met jongen

Voor een uitgebreide omschrijving van bovenstaande codes zie: www.Sovon.nl bijlage 4 uit de handleiding BMP (Broedvogel Monitoring Project).

Tabel 2. Overzicht broedvogels Beningerslikken A, C, D, G en SW 2022

Euring code	Soort	Aantal territoria (h.b.)	A		C		D		G		SW	
			a.b.	h.b.	a.b.	h.b.	a.b.	h.b.	a.b.	h.b.	a.b.	h.b.
90	Fuut	12 (15)	1	15			1	3	3	7	7	13
1520	Knobbelzwaan	2 (15)			1	3					1	15
1610	Grauwe gans	47 (16)	7	12	10	12	7	12	7	16	16	12
1661	Grote Canadese gans	12 (13)			2	3	2	13	1	3	7	13
1670	Brandgans	37 (12)	3	12	9	12	3	12			22	12
1700	Nijlgans	2 (15)			1	3			1	15		
1730	Bergeend	11 (12)			2	3	1	12	1	6	7	12
1820	Krakeend	19 (12)	2	3	4	3	3	12	3	7	7	12
1840	Wintertaling	2 (3)									2	3
1860	Wilde eend	28 (12)	3	12	6	12	3	3	6	15	10	12
1910	Zomertaling	1 (5)									1	5
1940	Slobeend	4 (12)			1	3					3	12
2030	Kuifeend	1 (3)							1	3		
2210	Middelste zaagbek	2 (7)			1	3			1	7		
2600	Bruine kiekendief	5 (14)	1	7	1	14			2	9	1	14
2870	Buizerd	3 (15)	1	7	1	13			1	15		
3940	Fazant	29 (7)	1	7	5	2	1	1	10	3	12	2
4070	Waterral	1 (7)									1	7
4240	Waterhoen	1 (3)									1	3
4290	Meerkoet	22 (13)	1	9	5	3	2	3	4	7	10	13
4500	Scholekster	5 (15)	2	15			1	10			2	3
4700	Bontbekplevier	1 (1)									1	1
4930	Kievit	15 (10)	2	7	3	7	7	10			3	7
5320	Grutto	3 (5)	1	5			1	5			1	1
5460	Tureluur	13 (12)	2	7			4	12			7	7
6680	Holenduif	1 (2)							1	2		
6700	Houtduif	9 (9)			3	3			4	9	2	3
6840	Turkse tortel	1 (2)							1	2		
7240	Koekoek	6 (2)	1	2	2	2			2	2	1	2
8760	Grote bonte specht	1 (2)							1	2		
9760	Veldleeuwerik	21 (10)	1	2	2	2	12	10			6	6
10110	Graspieper	68 (14)	6	12	2	14	32	14			28	14
10171	Gele kwikstaart	6 (7)					5	7			1	2
10201	Witte kwikstaart	7 (15)	1	7	1	1	1	1			4	15
10660	Winterkoning	44 (10)	6	2	10	2	3	10	20	7	5	2
10840	Heggenmus	17 (2)	1	2	5	2			8	2	3	2
11040	Nachtegaal	1 (2)	1	2								
11060	Blauwborst	48 (16)	7	2	8	2	4	12	16	14	13	14
11390	Roodborsttapuit	9 (14)	2	12	3	12	1	7	1	7	2	14
11870	Merel	19 (7)	6	7	2	2	1	2	9	7	1	2
12000	Zanglijster	7 (7)	1	2	3	2			3	7		
12200	Cetti's zanger	33 (2)	6	2	5	2	3	2	14	2	5	2
12360	Sprinkhaanzanger	8 (2)	1	2	1	2	2	2	3	2	1	2
12430	Rietzanger	223 (7)	15	7	29	2	27	7	77	2	75	2
12500	Bosrietzanger	141 (2)	5	2	11	2	5	2	116	2	4	2
12510	Kleine karekiet	112 (7)	10	2	14	2	13	7	32	2	43	2
12590	Spotvogel	1 (2)							1	2		
12740	Braamsluiper	1 (2)									1	2
12750	Grasmus	56 (2)	5	2	11	2	4	2	29	2	7	2
12760	Tuinfluitier	24 (2)	1	2	5	2	2	2	15	2	1	2
12770	Zwartkop	15 (7)			2	2	2	2	10	7	1	2
13110	Tjiftjaf	43 (7)	5	2	13	2	3	2	20	7	2	2
13120	Fitis	66 (12)	3	2	17	2	15	2	14	2	17	12
13640	Baardman	1 (1)			1	1						
14640	Koolmees	4 (6)			1	2			3	6		
15490	Ekster	2 (7)	1	7							1	2
15671	Zwarte kraai	6 (13)	2	13	1	13	1	11	1	13	1	3
16360	Vink	17 (3)	2	2	6	3	2	2	5	2	2	2
16490	Groenling	8 (3)							6	2	2	2
16530	Putter	12 (12)			2	3	3	3	4	12	3	3
16600	Kneu	24 (12)	3	12	8	9	1	2	8	3	4	3
18770	Rietgors	73 (14)	6	10	14	14	4	12	11	7	38	12
	Totaal aantal broedparen	1413	125		234		182		476		396	
	Totaal aantal soorten	62	38		43		36		42		50	

Tabel 3. Overzicht broedvogels Beningerslikken A, C, D, G en SW in vergelijk 2018, 2020 en 2022

Noot

In 2018 en 2020 is deelgebied E wel geteld en in 2022 dus niet. De aantallen van 2018 E en 2020 E zijn hier daarom in mindering gebracht.

Hieronder worden steeds drie getallen achtereenvolgens genoemd gescheiden door een liggend streepje. Deze getallen hebben betrekking op de overeenkomstige jaren 2018-2020-2022.

Zoals de hiernaast geplaatste tabel aangeeft zijn er drie jaren vergeleken waarin dezelfde gebieden geteld zijn. Dit is de meest reële vergelijking in aantallen.

Alleen de omstandigheden kunnen afwijken en de begrazingsdruk zou enige invloed kunnen hebben gehad.

Het totaal aantal territoria is ten opzichte van 2018 naar 2020 eerst fors toegenomen en van 2020 naar 2022 in iets mindere mate (1036-1342-1413), terwijl het aantal soorten redelijk gelijk is gebleven (60-59-62).

Zoals wij gewend zijn springt de rietzanger er met kop en schouders boven uit (98-208-223) en volgde de bosrietzanger (61-108-141) weer als goede tweede en de kleine karekiet (82-110-112) als derde. In deze drie soorten zien wij eenzelfde soort stijgende lijn, met dien verstande dat de kleine karekiet in 2022 minder mee is gestegen in verhouding tot de twee ander genoemde soorten. Samen hebben vooral ook deze drie voor eerdergenoemde forse stijging gezorgd.

Als we alle soorten vergelijken, dan zien we dat er:
 - 14 soorten in meer of mindere mate gedaald zijn;
 - 33 soorten gelijk gebleven zijn;
 - 15 soorten in meer of mindere mate gestegen zijn.
 Van al deze soorten zijn er 19 een onregelmatige broedvogel.

De soepeend is zelden aanwezig en kan ook daarom slecht iets over gezegd worden. In zekere zin is deze soort in deze reeks gelijk gebleven (1-0-0).

Extreem gedaald:

zijn de bergeend (17-18-11), zomertaling (3-4-1), kluut (7-1-0), grutto (1-6-3), kievit (14-20-15), tureluur (15-17-13), veldleeuwerik (26-29-21), gele kwikstaart (10-11-6), heggenmus (22-26-17), fitis (68-73-66), baardman (2-4-1, al kunnen we deze vogel eigenlijk beter onder de onregelmatige broeders rekenen) en groenling (9-17-8).

Extreem gestegen zijn de fuut (6-8-12), grauwe gans (43-41-47), grote Canadese gans (7-8-12), fazant (16-19-26), koekoek (3-3-6), graspieper (40-59-68), winterkoning (35-33-44), merel (18-12-19), rietzanger (98-208-223), bosrietzanger (61-108-141), grasmus (40-44-56), tuinfluiter (21-19-24) en tjiftjaf (26-36-43).

	2018	2020	2022
Fuut	6	8	12
Knobbelzwaan	1	2	2
Grauwe gans	43	41	47
Grote Canadese gans	7	8	12
Brandgans	44	35	37
Nijlgans	1	1	2
Bergeend	17	18	11
Krakeend	1	17	19
Wintertaling	0	1	2
Wilde eend	27	31	28
Soepeend	1	0	0
Zomertaling	3	4	1
Slobeend	7	3	4
Kuifeend	2	2	1
Middelste zaagbek	2	1	2
Bruine kiekendief	3	2	5
Havik*	1	0	0
Buizerd	3	3	3
Fazant	22	19	29
Waterral	0	0	1
Waterhoen	0	0	1
Meerkoet	13	22	22
Scholekster	4	5	5
Bontbekplevier	0	0	1
Kluut	7	1	0
Kievit	14	20	15
Grutto	1	6	3
Tureluur	15	17	13
Holenduif	1	0	1
Houtduif	9	7	9
Turkse tortel	0	0	1
Koekoek	3	3	6
Grote bonte specht	0	1	1
Veldleeuwerik	26	29	21
Graspieper	40	59	68
Gele kwikstaart	10	11	6
Witte kwikstaart	8	9	7
Winterkoning	35	33	44
Heggenmus	22	26	17
Nachtegaal	0	0	1
Blauwborst	35	46	48
Roodborsttapuit	8	11	9
Merel	18	12	19
Zanglijster	7	3	7
Cetti's zanger	20	31	33
Sprinkhaanzanger	9	11	8
Snor	1	0	0
Rietzanger	98	208	223
Bosrietzanger	61	108	141
Kleine karekiet	82	110	112
Spotvogel	0	1	1
Braamsluiper	1	1	1
Grasmus	40	44	56
Tuinfluiter	21	19	24
Zwartkop	17	14	15
Tjiftjaf	26	36	43
Fitis	68	73	66
Baardman	2	4	1
Pimpelmees	1	0	0
Koolmees	1	6	4
Ekster	2	1	2
Zwarte kraai	3	4	6
Vink	12	18	17
Groenling	9	17	8
Putter	7	14	12
Kneu	25	21	24
Rietgors	63	78	73
Totaal aantal broedparen	1036	1342	1413
Totaal aantal soorten	60	59	62

*Havik: staat op nul, echter is deze soort wel tot broeden gekomen in het niet getelde deelgebied B

5.2 Beschrijving enkele soorten.

Noot:

- Er moet dus rekening worden gehouden met het feit dat slechts vijf van de acht deelgebieden geteld zijn. We kunnen dus aannemen dat de aantallen broedvogels en territoria altijd hoger zijn voor de gehele BS. Daarvoor zouden eigenlijk jaarlijks de geschatte aantallen van de niet getelde gebieden moeten worden toegevoegd.

5.2.1 Doelsoorten (Deelgebieden A, C, D, G en SW)

5.2.1.1 Algemeen:

Eerst even de meest voorkomende soorten, waaronder één doelsoort, de rietzanger. Zoals we de laatste paar jaar gewend zijn (vanaf 2017) voor de BS is de rietzanger verreweg de meest talrijke vogel met 223 territoria. Het gebied lijkt ideaal te zijn voor deze soort. Zelfs riet en ruigte dat verdrongen wordt door guldenroede lijkt hem niet te deren.

Een goede tweede plaats wordt ingenomen door de bosrietzanger (141 - geen doelsoort). Dit is 31 territoria meer dan de kleine karekiet (112 - geen doelsoort) die vorig jaar nog op de tweede plek stond en nu daarmee op de derde plaats is gekomen.

Deze beide soorten lijken dan wel heel sterk op elkaar, maar de kleine karekiet is duidelijk meer afhankelijk van riet dan de bosrietzanger, die zich kennelijk iets meer thuisvoelt in de overige vegetatie. Er kan gezegd worden dat, zodra er dus meer ruigte komt dan riet de rietzanger en de bosrietzanger daar meer baat bij hebben.

Voor het vergelijk en een beter overzicht heb ik hieronder tabel 4 toegevoegd van de gehele telperiode met daarin de drie meest voorkomende rietvogels van de BS.

Tabel 4 Overzicht rietzanger, bosrietzanger en kleine karekiet 1984 t/m 2022

Rietzanger												
Jaar	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Aantal	28	16	29	*	*	*	*	27	27	28	37	52
Jaar	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Aantal	86	80	75	73	82	*	96	108	136	102	93	126
Jaar	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Aantal	102	116	74	137	99	106	74	102	91	165	119	185
Jaar	2020	2021	2022									
Aantal	235	213	223									
Bosrietzanger												
Jaar	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Aantal	63	108	92	*	*	*	*	71	78	107	140	155
Jaar	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Aantal	201	208	148	140	134	*	139	112	165	131	108	137
Jaar	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Aantal	109	67	96	89	111	58	76	84	53	89	75	94
Jaar	2020	2021	2022									
Aantal	125	130	141									
Kleine karekiet												
Jaar	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Aantal	96	98	107	*	*	*	*	74	70	124	153	204
Jaar	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Aantal	161	143	137	142	123	*	149	144	161	121	95	106
Jaar	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Aantal	107	119	61	111	89	77	73	107	103	118	95	113
Jaar	2020	2021	2022									
Aantal	124	166	112									

5.2.1.2 Doelsoorten

Hieronder wordt eerst een beschrijving en een overzicht weergegeven van de drie doelsoorten die NM heeft gekozen voor de BS: de *bruine kiekendief*, de *blauwborst* en de *rietzanger*. In dit overzicht zijn de teljaren vanaf 2009 tot en met 2022 opgenomen, zodat de ontwikkeling van deze soorten beter in beeld gebracht wordt (**tabel 5**).

Nog even voor de duidelijkheid, vanaf 2009 gezien, zijn de deelgebieden B en C en de deelgebieden F en G om het jaar geteld. Dit jaar is dus alleen deelgebied D geteld, maar aankomend seizoen zullen beide deelgebieden D en E weer geteld worden.

Bruine kiekendief (5)

Anders dan in 2020 (2, zonder bijtelling van de niet getelde deelgebieden) zijn er dit jaar minimaal 5 territoria vastgesteld in de getelde deelgebieden van de BS. Dit is bovengemiddeld, al is het wel bijzonder dat dit jaar twee territoria in G zijn aangetroffen en voor het eerst ook een territorium in SW. De veronderstelling dat het aantal territoria in het hele gebied, zoals genoemd in de mededeling 287 van 2019, zou kunnen variëren van 5 tot 7 is dus ook nu weer aan de orde. In de deelgebieden B en F zijn wel waarnemingen gedaan waardoor het vermoeden bestaat dat de bruine kiekendief daar wel een territorium had gekozen, dit zou het maximum voor het jaar 2022 op 7 brengen.

Blauwborst (48)

Door omstandigheden zijn de deelgebieden A, B en E een paar keer niet geteld. (A in 2010 en 2014, B in 2009 en E in 2015, 2016 en 2022). Het is dus lastig vergelijken, maar in grote lijnen verloor de blauwborst tot en met 2018 steeds een beetje terrein. In 2019 leek de achteruitgang te zijn gestopt en in 2020, 2021 en 2022 zijn er weer meer territoria waargenomen.

We moeten natuurlijk wel voorzichtig zijn om nu al conclusies te trekken. Het totaal aantal territoria ligt nog steeds onder de norm, die gesteld is op 80 territoria voor de hele BS. Als we voor het totaalbeeld even de niet getelde gebieden meetellen, met geschatte waarden zoals die voor dat jaar in de lijn lagen van de getelde gebieden, dan zien we de volgende fictieve aantallen:

- alleen in 2011 rond de 80 en in 2012 rond de 90;
- de jaren 2009 en 2010 liggen dan rond de 75;
- de jaren 2013, 2014, 2020, 2021 en **2022** rond de 70;
- de jaren 2015 en 2016 rond de 65;
- de jaren 2017 en 2019 rond de 60;
- het jaar 2018 rond de 55;

Tot en met 2018 is bij de behandeling van deze soort het deelgebied SW buiten beschouwing gelaten, maar omdat daar toch een stabiele populatie is ontstaan, is sinds 2019 besloten om de aantallen van SW ook op te nemen in de beschrijving van deze soort. Sterker nog: in 2021 was het aantal territoria in SW (15) zelfs het één na hoogste aantal per deelgebied van de laatste jaren. Dat hoogste aantal territoria was in 2020 in deelgebied G (16). In 2022 zijn er 2 territoria minder geteld, terwijl over het hele gebied het aantal territoria gelijk lijkt te zijn gebleven.

Het aantal territoria ligt dus nog steeds wel aan de lage kant, als we van de norm (80) uitgaan.

Rietzanger (223)

De rietzanger lijkt het erg goed te doen. Het gebied geeft erg veel gelegenheid voor deze drukke zanger die zelfs overdag behoorlijk actief is.

Net als afgelopen jaar is bijna het hele gebied dit jaar rijkelijk bedeed met deze rietruigtevogel.

De duidelijke afname in deelgebied D van 2021 (van 30 naar 16, is weer omgezet in een forse stijging (van 16 naar 27) voor dit deelgebied. Wat we niet weten is of de sterke daling van deelgebied E (van 27 naar 13) ook weer is hersteld. De andere deelgebieden A, C, G en SW zijn redelijk gelijk gebleven.

Als we dan de niet getelde deelgebieden in schatting mee zouden tellen, dan zou het aantal territoria van de rietzanger kunnen zijn uitgekomen op 307.

Eindconclusie doelsoorten

Voor de drie hierboven genoemde doelsoorten ziet het er dus redelijk goed uit, al mag het aantal van de blauwborst nog wel iets stijgen.

Het blijft natuurlijk speculeren voor wat betreft de uiteindelijke totale aantallen, maar bij benadering zou bruine kiekendief 7, blauwborst 70 en rietzanger 307 realiteit kunnen zijn.

Tabel 5. Overzicht doelsoorten 2009 t/m 2022

Overzicht doelsoorten Beningerslikken vanaf 2009 t/m 2021																	
Bruine kiekendief															Tot	Jaren geteld	gem./ gebied.
jaar	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022			
A	1	ng	0	0	0	ng	0	1	0	1	1	0	1	1	6	12x	0,5
B	ng	ng	2	ng	1	ng	1	ng	1	ng	1	ng	0	ng	6	6x	1,0
C	1	1	ng	1	ng	2	ng	1	ng	1	ng	1	ng	1	9	8x	1,13
D	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	14x	0,07
E	1	0	0	0	0	0	ng	ng	1	1	1	0	1	ng	5	11x	0,45
F	1	ng	1	ng	1	ng	2	ng	1	ng	1	ng	2	ng	9	7x	1,29
G	ng	1	ng	1	ng	1	ng	1	ng	1	ng	1	ng	2	8	7x	1,14
SW	-	-	-	-	-	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	9x	0,11
Tot.	4	2	4	2	2	3	3	3	3	4	4	2	4	5	45	14x	3,21
Blauwborst															Tot	Jaren geteld	gem./ gebied
jaar	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022			
A	11	ng	9	13	8	ng	7	6	11	5	5	6	6	7	94	12x	7,83
B	ng	ng	12	ng	5	ng	12	ng	7	ng	8	ng	7	ng	51	6x	8,5
C	10	12	ng	13	ng	6	ng	7	ng	8	ng	12	ng	8	76	8x	9,5
D	4	5	7	8	3	3	3	3	2	5	1	5	1	4	54	14x	3,86
E	7	7	10	9	9	3	ng	ng	7	8	10	6	5	ng	81	11x	7,36
F	11	ng	14	ng	12	ng	13	ng	9	ng	8	ng	10	ng	77	7x	11
G	ng	23	ng	23	ng	20	ng	15	ng	12	ng	16	ng	16	125	7x	17,86
SW	-	-	-	-	-	5	2	0	3	5	8	7	15	13	58	9x	6,44
Tot.	43	47	52	66	37	37	37	31	39	43	40	52	44	48	616	14	44
Rietzanger															Tot	Jaren geteld	gem./ gebied
jaar	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022			
A	22	ng	22	27	25	ng	15	9	15	8	9	8	13	15	188	12x	15,67
B	ng	ng	25	ng	15	ng	17	ng	25	ng	29	ng	24	ng	135	6x	22,5
C	20	20	ng	13	ng	25	ng	15	ng	19	ng	26	ng	29	167	8x	20,88
D	12	14	28	13	25	12	11	15	19	15	17	30	16	27	254	14x	18,14
E	11	13	18	14	17	8	ng	ng	24	23	38	27	13	ng	206	11x	18,73
F	51	ng	44	ng	24	ng	42	ng	58	ng	55	ng	69	ng	343	7x	49
G	ng	27	ng	32	ng	25	ng	42	ng	34	ng	72	ng	77	309	7x	44,14
SW	-	-	-	-	-	4	17	10	24	20	37	72	78	75	337	9x	37,44
Tot.	116	74	137	99	106	74	102	91	165	119	185	235	213	223	1939	14	138,5

5.2.2 Niet doelsoorten

Noot

Onderstaand vergelijk is hoofdzakelijk bewust gekozen over de jaren **2018, 2020 en 2022**, omdat in die jaren dezelfde gebieden geteld zijn. Ook hierin zijn over de jaren 2018 en 2020 de aantallen van deelgebied E in mindering gebracht, omdat dit deel in 2022 dus niet geteld is.

Bij een aantal soorten, voornamelijk de weidevogels, worden andere jaren meegenomen in het vergelijk. Het is inmiddels wel gebleken dat de weidevogels het (net als in het grootste deel van de rest van Nederland) moeilijk hebben.

Algemeen geldt voor de meeste vogels, voornamelijk grondbroeders:

- dat de bruine kiekendief door zijn regelmatige foerageervluchten voor de nodige onrust zorgt.
- verdere verstoring zou van marterachtigen als bunzing, hermelijn of wezel kunnen komen, maar ook meeuwen en de in opkomst zijnde vos zullen hier hun steentje aan bijdragen.

Toch is dit iets wat bij het natuurlijke proces hoort en daardoor zorgt voor een natuurlijk evenwicht.

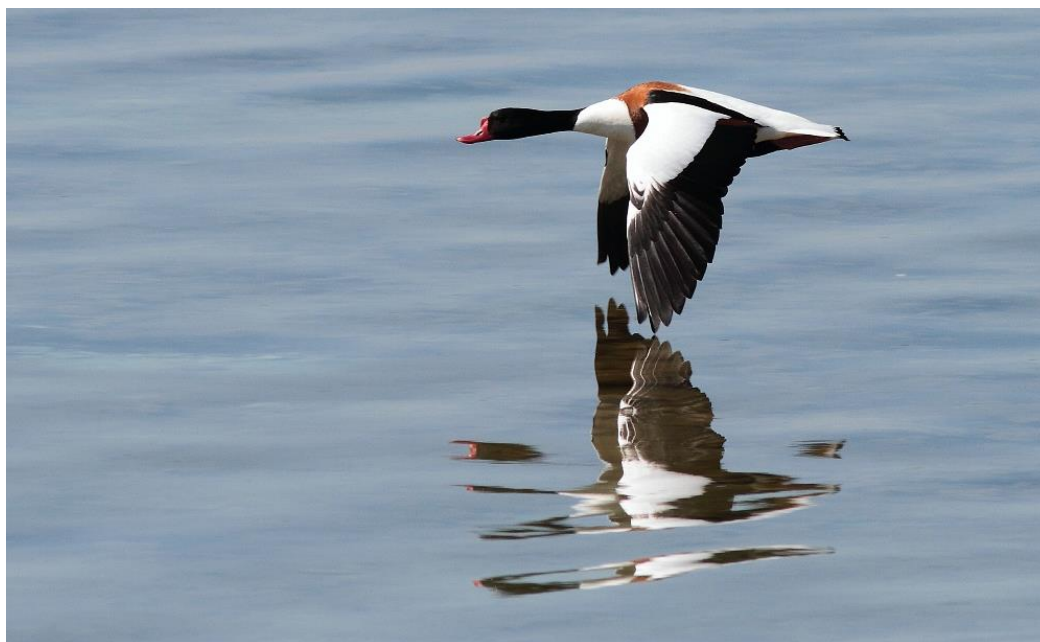
Onderstaande soorten vielen in meer of mindere mate op met betrekking tot aantal en/ of de aan- of afwezigheid (zie ook eerder geplaatste **tabel 3**).

Voor veldleeuwerik, graspieper en gele kwikstaart zie verderop bij het bespreken van de veldleeuwerik-graspieper-gele kwikstaart en **tabel 11**.

5.2.2.1 Sterk of extreem gedaald

Bergeend (17-18-11)

Het heeft er alle schijn van dat de bergeend een constante broedvogel van de BS is, maar lang niet altijd zijn de aantallen die genoteerd worden 100% betrouwbaar. Vooral in de sterkbegroeide delen van het gebied is het moeilijk mogelijke nesten te vinden. Minstens eenmaal is gezien hoe een bergeend uit een feekrandnest snelde. In de meer open delen van het gebied is het ook lastig een mogelijke nestplaats te vinden, omdat die delen moeilijk te bezoeken zijn vanwege de drassige bodem. Vooral het getijde verschil zal alles bepalend zijn tot op welke rand de nesten kunnen worden aangetroffen. De meeste territoria zullen dus moeten worden opgemerkt door baltzende paren.

Zomertaling (3-4-1)

Deze soort lijkt een onregelmatige broedvogel. Misschien is het dan ook niet goed om bij deze soort te spreken van een sterke daling. Misschien is het beter te zeggen dat elk territorium mooi meegenomen is en dus eerder een aangename verrassing.

Kluut (7-1-0) (tabel 6)

Tot 2014 heeft de kluut in de deelgebieden A en D met kleine aantallen gebroed, daarna is met de komst van SW de kluut verplaatst. De aantallen vlogen omhoog, althans dat was de eerste twee broedseizoenen het geval, om vervolgens weer in te storten naar 1 territorium. Vanaf 2016 bleven de aantallen dus weer als vanouds laag tot geen territorium. Kennelijk was SW in de eerste jaren super geschikt. Het instorten van de populatie maakt duidelijk dat het leefgebied en de omstandigheden voor de kluut zeer specifiek zijn. Vreemd genoeg heeft deze steltloper in 2021 weer vestiging gekozen in deelgebied B met 1 territorium. Wat wel is gebleken, is dat, ondanks dat de begroeiing in SW meer en meer de zandige delen bezet, er toch door het vogelend publiek (2021) zo nu en dan een kluut gemeld wordt. Of hier dan daadwerkelijk broedgevallen tussen zitten is tijdens de inventarisatierondes niet waargenomen. Het zal dan hooguit om een enkel exemplaar/territorium gaan.

Tabel 6 Overzicht kluut 1984 t/m 2022

Kluut												
Jaar	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Aantal	0	0	6 A, D	*	*	*	*	3 A, D	3 A, D	4 A, D	7 A, D	9 A, D
Jaar	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Aantal	5 A, D	5 A, D	5 A, D	1 D	0	*	14 A, D	9 A, D	8 A, D	6 A, D	0	0
Jaar	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Aantal	0	5 A, D	8	2 A, D	3 A, D	1 D	85 SW	78 SW	1 SW	10 SW	7 SW	3 SW
Jaar	2020	2021	2022									
Aantal	1 SW	1 B	0									

Grutto (1-6-3) (tabel 7)

De aantallen van de grutto blijven schommelen. In onderstaande tabel zien we dat de maximale aantallen van de tweede helft van de jaren tachtig en de jaren negentig van de vorige eeuw (12 tot 20) het beste waren.

Vanaf 1999 (8) daalt het aantal sterk en blijft dan vanaf 2000 tot 2022 schommelen tussen de 0 en 6 territoria. Mogelijk is de bodemsamenstelling die ook te snel te droog is en (misschien wel mede daardoor) het voedselaanbod de oorzaak van deze magere bezetting.

Tabel 7 Overzicht grutto 1984 t/m 2022

Grutto												
Jaar	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Aantal	2 D	6 D	12 D	*	*	*	*	14 D	15 D	10 D	20 D	16 D
Jaar	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Aantal	16 D	12 D	12 D	8 D	5 D	*	1 D	4 D	3 D	1 D	4 D	3 D
Jaar	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Aantal	2 D	6 A, D	5 D	3 A, D	1 A	2 D	6 SW	5 SW	2 A, SW	2 A, SW	1 SW	0
Jaar	2020	2021	2022									
Aantal	6 D, SW	1 SW	3 A, D, SW									

Kievit 14-20-15) en Tureluur (15-17-13)

De aantallen van deze beide soorten variëren jaarlijks. Het droogtebeeld lijkt jaarlijks het aantal territoria te bepalen. Vooral de begroeiing waarin vele insecten kunnen huizen die als voer moeten dienen voor de jongen is alles bepalend voor broedsucces.

Heggenmus (22-26-17)

De heggenmus zingt altijd als één van de eersten. Daarmee zou deze vogel al vroeg geïnventariseerd kunnen worden. De zangactiviteit neemt dan ook al snel af zodra het seizoen vordert. De tellers zullen hier ter dege rekening mee moeten houden.

Voor de BS is het een algemene broedvogel, al is het aantal dit jaar aan de lage kant.

Fitis (68-73-66) (tabel 8)

Niet alleen in de BS, maar ook buiten dit gebied heerst de indruk dat het aantal zingende fitissen minder was dit jaar. Het aantal territoria in de BS was in ieder geval minder. Al moet gezegd worden dat dit aantal nog acceptabel is.

In de goede jaren was deelgebied F goed voor rond de 30 territoria.

Als deze soort voor deelgebied F er dan even uitgelicht wordt, dan zien we vanaf 2009 tot en met 2021 het volgende verloop (tabel 8). De aantallen variëren dan wel, maar blijven tot 2019 hoog (tussen de 28 en 47 territoria) en daarna zakken ze ineens naar 18. Vergeleken met de aantallen voor de gehele BS in 2022 (66) lijkt het er dan sterk op dat in deelgebied F ook een lage score is geweest. Volgend seizoen 2023, zal deelgebied F weer worden geteld en zijn we gespannen wat het resultaat zal worden.

Tabel 8 Overzicht fitis deelgebied F 2009 t/m 2021

		Fitis (deelgebied F)													
Jaar	2009	2011	2013	2015	2017	2019	2021								
Aantal	47	46	29	39	28	29	18								

Groenling 9-17-8

Deze soort gaat door een moeilijke periode. Na de laatste ziekteperiode met de ziekte het Geel heeft de soort een harde klap gehad. Ook in de wintermaanden is de soort de laatste twee jaar veel minder op wintervoedertafels en silo's gezien. Ook lijkt het ten tijde van het schrijven van dit verslag erop dat in de winter van 2022/2023 de soort niet rijkelijk aanwezig zal zijn.

Over de lange termijn gezien ligt het aantal territoria voor de BS wel vaak rond de 9 territoria met een enkele uitschieter, zoals in 2014 (16) en 2020 (17). Hierbij moet worden opgemerkt dat het deelgebied G (geteld in de even jaren) het meest garant staat voor meerdere territoria. De andere deelgebieden zijn wat dat betreft veel minder constant bezet geweest tot in meerdere jaren met helemaal geen territorium.

5.2.2.2 Gelijk gebleven of incidentele broedvogels

Ongeveer 43 soorten zijn in meer of mindere mate gelijk gebleven. Daaronder willen we ook de onregelmatige broedvogels scharen.

Waterral (0-0-1) waterhoen (0-0-1)

Beide soorten zijn incidentele broedvogels, waarvan het waterhoen in de beginjaren van de BS-tellingen 1991 tot en met 2000 een redelijk vaste broedvogel was, terwijl de waterral toen slechts één jaar (1996) 1 territorium had.

Na die periode zijn beide soorten minder vaak, dus onregelmatig met 1 of 2 territoria waargenomen.

Turkse tortel (0-0-1)

Deze soort is als broedvogel nieuw voor het gebied. De soort is in G tweemaal waargenomen met zang. Vaak was deze soort als gast in het gebied gezien, weliswaar dan zonder enige binding. Het betroffen meest vliegbewegingen, die misschien soms tot een landing leidden zonder enige activiteit. De soort zal echter nooit een typische broedvogel voor de BS worden, daarvoor is dit niet het juiste biotoop.

Nachtegaal (0-0-1) (tabel 9)

De nachtegaal is een onregelmatige broedvogel van de BS.

De gebieden die alle jaren in trek waren bij deze soort zijn de deelgebieden A, B, C en G.

Tabel 9 Overzicht nachtegaal 1984 t/m 2022

Nachtegaal												
Jaar	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Aantal	-	-	-	*	*	*	*	-	-	-	-	-
Jaar	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Aantal	1	-	-	-	1	*	-	-	2	2	1	-
Jaar	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Aantal	-	-	-	B1	G1	-	G1	B1	A1 C1	A1	-	-
Jaar	2020	2021	2022									
Aantal	-	A1 B2	A1									

Over alle jaren zijn er dus in totaal 16 territoria vastgesteld, waarbij de laatste jaren mogelijk zelfs een paar extra bijgeteld moeten worden vanwege de om en om niet getelde gebieden.

De tijd zal uitwijzen of het aantal territoria nog verder op kan lopen.

Spotvogel (0-1-1) (tabel 10)

Net als de nachtegaal is ook de spotvogel een onregelmatige broedvogel voor de BS.

Dit jaar is er slechts 1 gehoord en ook nog eens in één van de laatste tellingen.

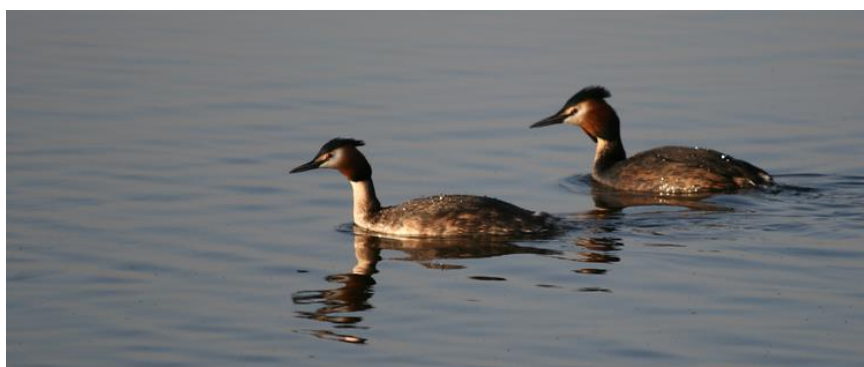
Tabel 10 Overzicht spotvogel 1984 t/m 2022

Spotvogel												
Jaar	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Aantal	-	1	-	*	*	*	*	-	-	-	-	1
Jaar	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Aantal	1	1	-	-	-	*	-	1	4	2	2	2
Jaar	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Aantal	2	C1	C1 G1	-	C1 G2	D1 E1	G1	B1	-	B1	-	B2 D1
Jaar	2020	2021	2022									
Aantal	G1	B2 D1 F2	G1									

5.2.2.3 Sterk of extreem gestegen, nieuw

Fuut (6-8-12)

De fuut is elk jaar als broedvogel aanwezig. Vanwege de begroeiing is alleen zeer moeilijk vast te stellen of er werkelijk nesten aanwezig zijn. Soms wordt er wel een nest in de bredere sloten aangetroffen. Kuikens of jonge vogels worden zelden waargenomen. Mogelijk komt dit omdat het gebied een soort van getijdegebied is dat resulteert vooral in het voorjaar in hogere waterstanden. Hierdoor komen de futen mogelijk pas later tot broeden.

Het aantal territoria wordt dus net als bij de zangvogels op basis van de Sovonnormen vastgesteld, waarbij het baltsgedrag ook relatief weinig wordt waargenomen. Ander gedrag is roepende (zingende) exemplaren, paartjes en/ of heimelijk wegzwemmen van mogelijke broedlocaties. De meeste aantallen liggen tussen de 0 en 8 territoria. Dit jaar zijn er 12 territoria genoteerd.

In de vroegere jaren van de BS-inventarisaties zijn in de periode 1994 tot en met 1999 ook hogere aantallen waargenomen, tussen de 9 en zelfs in 1996 14 territoria.

Grauwe gans (43-41-47) en grote Canadese gans (7-8-12)

Beide ganzensoorten hebben een lichte stijging laten zien.

Er wordt uit principe niet actief gezocht naar nesten, maar bij deze soorten hoeft er vaak geen moeite gedaan worden. Om een goed beeld te krijgen van de resultaten wordt er vaak even kort naar een mogelijk nest gelopen om de resultaten te noteren. Omdat de begroeiing in het vroege voorjaar nog niet is opgekomen, is het mogelijk de ganzennesten te lokaliseren, vooral die van de grauwe ganzen. Veel nesten van de ganzen bevatten 6 tot 9 eieren en een enkel nest komt tot 10 of 11.

Er zijn geen hybride ganzen en/ of vreemde 'eenden' in de bijt waargenomen.

Het aantal van de grote Canadese ganzen ligt net als dat van de grauwe gans relatief hoog, maar het is dan ook een biotoop dat bij uitstek geschikt is voor deze soorten.

Grauwe gans paar opvliegend in deelgebied E bij een nog hoge waterstand. Links nest met gemiddeld aantal eieren op 24 april.2022

Fazant (22-19-29)

Deze soort is altijd een broedvogel geweest van de BS.

In de periode 1984 t/m 2008 zijn de aantallen erg wisselend met topjaren 1996 (50) en 1997 (40). In de andere jaren van die periode liggen de aantallen tot 1996 tussen de 10 en 28 en na 1997 tussen de 20 en 32.

De periode na 2008 (waarbij dus niet alle gebieden meer jaarlijks geteld konden worden), zijn eveneens wisselende aantallen geweest (tussen 10 en 35), de meeste tussen 16 en 26, maar met minder hoge uitschieters. Het laagste in 2015 (10) en hoogste aantal was in 2012 (35).

Koekoek (3-3-6)

De aantallen zijn moeilijk vast te stellen. Dat de vogel veel gehoord en gezien wordt is niet zo vreemd, maar het kunnen bepalen hoeveel territoria blijft toch een moeilijke vraag.

Zelfs het volgen van de Sovonnormen en richtlijnen kunnen in een gebied als de BS problemen opleveren. Ze vliegen grote afstanden, koekoeken er vrolijk op los, soms hoor je een lachend vrouwtje, maar ja waar hoort die dan thuis? Zijn de buurtellers ook met die ene koekoek bezig?

Over alle jaren gezien zijn er nooit meer dan 10 territoria genoteerd en het laagste aantal bedroeg 3.

Veldleeuwerik (26-29-21), Graspieper (40-59-68), Gele kwikstaart (10-11-6) (tabel 11):

(let op: de bovengenoemde soorten met aantallen zijn dus niet gelijk aan onderstaande tabel 11, omdat de aantallen van deelgebied E over de jaren 2018 en 2020 in mindering zijn gebracht voor een beter vergelijk met 2022)

Twee van de drie weide-zangvogels, veldleeuwerik en graspieper, hebben wederom een goed seizoen gehad. Al was voor de veldleeuwerik 2020 (29) net een iets beter jaar. De gele kwikstaart had helaas toch weer een minder seizoen, zeker ten opzichte van 2020 (11).

Hierna volgt een vergelijk met de beginjaren van de inventarisatie in de BS vanaf 1984 tot 2008. *Daarbij weer opgemerkt dat de laatste vier jaar van deze periode steeds één deelgebied niet geteld was en dat vanaf 2007 tot heden twee deelgebieden niet geteld konden worden.*

De veldleeuwerik had in het begin van de inventarisaties van de BS een maximaal aantal laten noteren van 20 in 1986. Daarna zakte dit aantal in een golvende lijn tot een dieptepunt in 2005 met 3 territoria. Dit aantal is laag gebleven tot en met 2013 en schommelde tussen de 3 en 10 territoria. Vanaf 2014 klom het aantal flink op tot 2020 met een nieuw recordaantal van 29 territoria. Nu zien we toch weer een enigszins flinke daling maar 21 territoria.

Bij de graspieper zien we in de periode voor 2019 schommelende aantallen. Over de gehele periode van de BS zien we dat de aantallen variëren tussen de 6 en 28 territoria, met het dieptepunt in de jaren 2006 en 2007 (6). Deze aantallen bleven tot en met 2016 laag, daarna volgde met de komst van SW plotseling een forse stijging tot 50 territoria in 2017, 41 in 2018, 57 in 2019 en 61 in 2020. Het is dan ook vanzelfsprekend dat de grootste aantallen op de deelgebieden D en SW genoteerd worden. In afgelopen seizoen zijn de aantallen van de graspieper nog verder gestegen tot 68 territoria.

De gele kwikstaart heeft dus helaas weer een terugval moeten meemaken. In het begin van de telreeks, tot en met 2005, was de soort met redelijk aantal aanwezig (tussen de 10 en 19). Het hoogste aantal werd bereikt in 1986 (19). Daarna zakte de populatie in naar 6 territoria in 2006 tot zelfs drie jaren (2009, 2012 en 2014) met slechts 1 territorium. Vanaf 2017 is er een herstel geweest, maar in 2021 zakte het aantal toch weer.

Tabel 11 Overzicht veldleeuwerik, graspieper en gele kwikstaart 1984 t/m 2022

Veldleeuwerik												
Jaar	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Aantal	17	14	20	*	*	*	*	8	9	9	11	12
Jaar	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Aantal	7	5	7	7	5	*	5	7	4	3	9	6
Jaar	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Aantal	7	10	4	9	6	6	15	12	19	16	26	21
Jaar	2020	2021	2022									
Aantal	29	26	21									
Graspieper												
Jaar	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Aantal	21	17	24	*	*	*	*	10	12	15	15	19
Jaar	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Aantal	18	17	17	13	10	*	9	9	10	7	6	6
Jaar	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Aantal	28	8	9	18	18	23	23	23	26	50	41	57
Jaar	2020	2021	2022									
Aantal	61	62	68									
Gele kwikstaart												
Jaar	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Aantal	16	16	19	*	*	*	*	17	10	13	17	13
Jaar	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Aantal	14	16	14	15	13	*	16	6	8	12	6	4
Jaar	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Aantal	2	1	2	2	1	2	1	2	3	8	10	10
Jaar	2020	2021	2022									
Aantal	11	5	6									

*1987 t/m 1990: de gegevens van deze jaren zijn niet bekend.

*2001 niet geteld i.v.m. mond- en klauwzeer periode.

Geel geaccentueerd: laagste waarde per soort.

Blauw geaccentueerd: hoogste waarde per soort.

Winterkoning (35-33-44)

Net als de heggenmus is ook de winterkoning al vroeg in het seizoen actief. Het verschil alleen is dat de winterkoning beter doorzingt. De aantallen voor 2022 zijn behoorlijk gestegen. Met maar liefst 11 territoria.

Merel (18-12-19)

Ondanks dat de tellers de merels kriskras door het gebied zagen vliegen, is het in de vroege ochtenduren toch snel duidelijk hoeveel merels in het gebied hun territorium hebben gekozen. Hun zang draagt ver, vooral tijdens rustige stille ochtenden, waardoor ook relatief gemakkelijk uitsluitende waarnemingen genoteerd kunnen worden. Het aantal voor 2022 is best hoog, zeker te bedenken dat daar nog een drietal deelgebieden (B, E en F) bijgeteld zouden moeten worden.

Zanglijster (7-3-7)

Ook de zang van de zanglijster is in de vroege ochtenduren goed te lokaliseren. Helaas vallen de aantallen wat tegen, al waren het er dit jaar gelukkig wel weer meer dan in 2020. Buiten de niet getelde gebieden lijkt zeven ook wel een beetje het aantal te zijn over de lange periode gezien.

Rietzanger (98-208-223)

Zie beschrijving onder doelsoorten.

Bosrietzanger (61-108-141)

Zie beschrijving onder doelsoorten onder algemeen.

Grasmus (40-44-56) en Tuinfluiter (21-19-24)

Deze beide soorten doen het relatief goed.

De aantallen van de grasmus zijn meestal relatief hoog. Zo ook dit jaar, al leek het in het begin van het seizoen wel dat de zang wat stagneerde en werd gevreesd dat een mooi resultaat uitbleef. Gelukkig viel dit uiteindelijk mee.

De tuinfluiter is iets minder talrijk, maar wel door de jaren heen gezien stabiel.

Tijftjaf (26-36-43)

De tijftjaf heeft weer een beter jaar gekend. Dit is een van de hoogste aantallen sinds de tellingen op de BS. Alleen 2012 (47) kende een iets hoger aantal. Ook dat jaar zijn bijna dezelfde gebieden geteld als in dit seizoen, dat wil zeggen dat toen E (3) ook is geteld, maar toen werd SW (2022 - 2) nog niet geteld.

Roofvogels

De roofvogels van de BS blijven het goed doen.

De buizerd zit bijna jaarlijks op drie territoria, terwijl de bruine kiekendief regelmatig minimaal vijf territoria heeft. Zoals het er naar uitziet lijkt het erop dat de havik met minimaal één territoria (deelgebied B dit jaar niet geteld maar wel als broedvogel waargenomen) ook een vaste broedvogel is geworden. Of er twee territoria kunnen zijn in de BS is niet zeker, maar op de BS is niets zeker. Of de zeearend ooit een nest zal maken en bezetten is een mooie vraag en stille wens. Daarmee zou de roofvogelpopulatie voor wat betreft het aantal soorten wel compleet zijn. De boomvalk zal in principe dit gebied nu mijden, omdat vooral de havik een geduchte predator voor deze soort is.

Buizerd landend in dode boom in deelgebied D op uitkijkpost

5.3 Niet broedvogels

Hieronder zijn enkele leuke en opmerkelijke waarnemingen van de tellers voor 2022 vermeld (tabel 12). Het betreft soorten die bijna allemaal als vaste gast aanwezig zijn als niet broedvogel in de BS.

Tabel 12 Opmerkelijke waarnemingen

Soort	Aantal	Bijzonderheden
Dodaars	1	SW 1
Aalscholver		Algemeen foeragerend
Roerdomp	1	19-04 SW
Grote zilverreiger	1	11-05
Blauwe reiger		Algemeen foeragerend en overvliegend
Lepelaar	85	Algemeen overvliegend en foeragerend vooral in SW
Casarca	4	12-06 4 A, 24-06 3 D, 16-6 SW 1 - verblijvend
Smient		Trek, enkele exemplaren foeragerend in voorjaar
Chileense smient		1x A
Wintertaling	13	A, C, D en SW verblijvend
Soepeend	3	D 1, G 2
Pijlstaart	3	D 1, SW 2
Grote zaagbek		Foeragerend A
Blauwe kiekendief	1	25-03 SW
(Havik)	1	Gebroed in B
Zeearend		Enkele waarnemingen
Torenvalk	1	Regelmatig jagend in het gebied
Kemphaan	4	verblijvend in SW
Kluut	12	A 1, SW 11
Goudplevier	4	SW 4
Watersnip	22	Regelmatige gast in de meeste deelgebieden
Bokje	1	D 1
Wulp		Overvliegend en foeragerend
Witgat	1	A 1, D 1, SW 1
Krombekstrandloper	1	SW 16-06
Groenpootruiter	2	A 1, D 1, SW 2
Bosruiter	1	SW trek
Oeverloper	4	Foeragerend A, G 1, SW 2
Ransuil	1	23-03 G verblijvend
Zwartkopmeeuw	2	Roepend overvliegend
Kokmeeuw		Algemeen, foeragerend
Sormmeeuw		Foeragerend SW
Zilvermeeuw		Algemeen overvliegend
Kleine mantelmeeuw		Regelmatig overvliegend
Grote mantelmeeuw	1	F langsvliegend over Haringvliet
Visdief	5	Foeragerend langsvliegend A en SW
Gierzwaluw		Algemeen foeragerend, soms in grote groepen
Boerenzwaluw		SW, foeragerend
Zwarte roodstaart	1	23-03 G, 19-04 SW 1 - trek
Paapje	1	A 1x
Tapuit	4	C 1, D 1, SW 2
Beflijster	5	C 1, D 1, G 3
Pimpelmees		1
Ringmus		A 2

Deelgebied D - opvliegende groep casarca's en een paartje krakeend

5.4 Zoogdieren

Naast de ree zijn ook de haas, konijn, bever en vos waargenomen.

Bever

De bever is inmiddels een gewone verschijning. Er zijn op meerdere plaatsen burchten gebouwd, er worden regelmatig bevers waargenomen. Het is niet zeker of alle burchten in gebruik zijn. Bevers worden al zwemmend langs het Haringvliet, in de bredere sloten, maar ook zelfs in de wat smallere greppels aangetroffen. Er zijn vele sporen gevonden, waaronder slepen, aangevreten en omgeknaagde bomen.

Dit seizoen is er in deelgebied G een compleet skelet aangetroffen, waaraan nog kleine restanten van de huid zichtbaar waren. Deze is met toestemming van NM naar een persoon gegaan die, op basis van morfologie en andere onderzoeken referentie materiaal verzamelt voor determinatie van zoogdieren.

Vos

De vos wordt steeds vaker door de tellers gezien. In deelgebied A is zelfs een klein gezinnetje gezien. Het waren drie welpjes, deze zijn door iemand die in de polder woont ontdekt. Hij heeft zijn foto beschikbaar gesteld voor dit verslag.

Tabel 13 Zoogdieren

Zoals gebruikelijk heb ik hieronder (tabel 13) nog even een overzicht geplaatst van de zoogdieren en eventuele bijzonderheden die zijn waargenomen in de BS.

nr	Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Aantal	Bijzonderheden
1	<i>Capreolius capreolius</i>	Ree	16	In alle deelgebieden waargenomen
2	<i>Lepus europaeus</i>	Haas	17	Deelgebied A (1), C (2), D (8) en SW (6)
3		Konijn	1	Deelgebied A (1).
4	<i>Castor fiber</i>	Bever	6	Gezien in deelgebieden A (1), D (2), G (2) en SW (1).
5	<i>Vulpes vulpes</i>	Vos	4	Deelgebied A 3 welpen, C 1 volwassen.

Jonge vosjes - deelgebied A. Foto: Arthur de Grund